

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 19. Omnes curam animarum habentes, ad ministrandum
Sacramenta saepè tenentur, cum periculo mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

CAPUT XIX.

Omnes curam animarum habentes, ad ministrandum Sacramenta sapè tenentur, cum periculo mortis.

194 **C**uram animarum habentes jure divino teneri ad pascendum oves suas administratione Sacramentorum, Tridentinum sess. 23. c. 1. de reformat. declaravit aureis hisce verbis; quæ utinam majusculis litteris exscripta forent in tabula exposita in camera omnium Parochorum: *Præcepto divino mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbisque divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac honorum omnium exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cætera munia pastoralia incumbere.*

195 Porro omnes curam animarum habentes ex justitia teneri ad Sacramenta ovibus suis ministranda. Doctores conveniunt. Ad id quippe tenentur sive ex officio, sive ex beneficio ecclesiastico. Nec ad id dumtaxat tenentur rogati, verum etiam sapè non rogati. Tenentur enim infirmas oves suas visitare, & videre an non indigeant Sacramentis (dum morbus est periculosus) eaque ipsis ministrare, atque ipsos ad suscipiendum urgere. Tolerus lib. 5. c. 5.

196 Nec Parochi tunc solum tenentur Sacramenta ministrare, dum oves ad ea suscipienda divino, vel ecclesiastico præcepto tenentur; sed & dum ea postulant ex discretâ, rationabilique devotione. Cum idè ab ovibus carnalia metant, ut spiritualia ipsis seminent. Doctores communiter. Ministrare nolentem Possénius de officio Curati c. 5. cum Bonacina damnat peccati mortalitatis. Tametî Nugnus semel & iterum reculantem solum damnet venialis.

197 *Quicumque verò diei, vel noctis horâ ad Sacramenta infirmis ministranda Parochus vocabitur (ait S. Carolus Borromæus act. p. 4. de Sacramentorum administratione) eum præcipuum ejus munus, cujus causâ à reliquo populo separatur, ab Ecclesiæque sustentatur, præter cætera, eorum administratio sit, nullam tam sanctis pietatis officii moram interponet. Imò populum sepe numero, prout occasio tulerit, accuratè præmonet, ut cum opus est parochiali administratione, atque officio, se quamprimum & libere accersat, nullâ habitâ nec temporis, neque loci distantis, neque alterius cuiuscumque incommodi ratione; nec proinde vereantur ipsum de nocte accersere, nec tam serò, ut periculum sit expectandi tempus quo infirmus nonnisi ægerimè loqui, vel nutibus dolorem de peccatis significare poterit. Ad ingerendam verò ipsum accersendi fiducia, eum accersetur, tantum abest, ut verbis, vel vultu, vel alio signo ostendat, se gravatè iturum. Qui potius, illius, cui ministrare debet, salutis desiderio se accensum patrem præbens, verborum benignitate, vultuque hilarit, charitatem paternam significante, & libentissimè, & ut potest celerimè accedat.*

198 In Concilio autem Mediolanensi V. in Constitutionum p. 2. de cura pestilentie sub tit. de præsentia & constantia omnium, sic habetur: *Parochi autem, animarumve Curatores, tantum abest, ut necessario eo tempore, populum, cujus curam gerunt, aliquo modo destituant; ut sua animi deliberatione sibi statuendum putent, omnia prorsus, etiam mortis, pericula paratissimo animo subire potius, quam fideles Christi sanguine redemptos, ac sibi præcipue in curam traditos, in summa penæ omnium adjumentorum penuria deserere.*

199 Enimverò Parochos, aliosque animarum cu-

ram habentes, teneri contagioso morbo laborantibus necessaria Sacramenta, cum evidenti periculo mortis, administrare, communis est traditio Sanctorum, sic intelligentium illud Christi oraculum Joan. 10. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Videri possunt Augustinus, Chrysostomus, & alii apud Chapeaville de Sacram. temp. pest. administr. cap. 1. q. 3.

200 Ipsumque ad id teneri abique ulla controversia Doctores conveniunt, dum parochianus est in extrema necessitate, v. g. dum infans alioqui moriturus est absque Baptismo, vel adultus, homorudis, non satis instructus est pro contritione elicienda. Tunc enim curam animarum habens non solum ad id tenetur ex charitate, quâ jubetur animam proximi plus diligere, quàm corpus proprium; verum etiam ex justitia, ex officio utique boni Pastoris. Et quia ad id ab Ecclesiâ sustentatur.

Imò ad idem, ex officio Pastoris, cum periculo vitæ tenetur, in gravi etiam necessitate ovium suarum, in qua utique proximus, in mortali constitutus, sibi quidem absolute consulere potest, per ætè contritionis, sed non sine magna difficultate. Eò quod perfectæ contritionis æctus sit valde arduus & difficilis, paucique per illum sine actuali Sacramenti susceptione salventur; solumque probabile, non certum sit, per attritionem in articulo mortis justificari eum qui vult, sed non potest recipere Sacramentum. Accedit, quòd pluribus peccatoribus attritio ex toto corde difficultis sit, præsertim in morbo vehementi, magnaque corporis & animi debilitate, dum non solum morbi molestia, sed & amor vitæ, timorque & horror mortis, & futurorum, ipsos vehementer distrahunt & conturbant. Et ciam si difficultas ista proveniat ex aliqua culpa ipsorum, alienum est à veritate quòd nonnulli Recentiores putant, necessitatem ex culpabili voluntate proximi proveniente non obligare ad ipsis subveniendum cum periculo vitæ. Quia dum culpa ista non est ex pura malitia, sed ex ignorantia, vel infirmitate, ex eaque proximus constitutus est in gravi periculo damnationis æternæ, præceptum charitatis obligat ut ei subveniamus. Et quamvis omnes ad id non tenerentur, fâtem Pastores ex charitate & officio tenerentur, utpote amplius obligatos, quàm reliqui Sacerdotes. Qui cum ad id teneantur in extrema necessitate, Pastor tenetur etiam in gravi. Ita S. Thomas 2. 2. q. 185. a. 5. Barbosa de Parocho p. 2. c. 17. n. 12. & (ipso teste) Doctores communiter.

201 Proinde non Pastorem, sed mercenarium esse ostendit, si tempore peitis, quo periculum evidens est ne lupus oves rapiat, spiritualibus, imò humanis penè adjumentis destitutas, ipse tunc fugiat, gregemque suum deserat, nisi alium idoneum de licentia Episcopi substituat, qui curam habeat gregis sui. In hoc enim verus Pastor à mercenario discernitur, quòd verus Pastor animam suam dat pro ovibus suis; mercenarius autem, & qui non est Pastor, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit. Verus Pastor non sua quarit, sed salutem gregis sui; mercenarius verò non gregis salutem, sed sua quarit: seipsum proinde magis pascit, quàm gregem. Terribile est quòd hujusmodi Pastoribus Dominus comminatur Ezech. 34. *Vae Pastoribus Israël, qui pasciebant semetipsos: nonne greges à Pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini. & quod crassum erat occidebatis; gregem autem meum non pasciebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ærotum non sanastis, quod contractum est non alligastis, & quod abscessus est non reduxistis, & quod perierat non quaesistis; sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia.*

Et disperse sunt oves meae, eo quod non essem Pastor: & facti sunt in devotionem omnium bestiarum agri, &c.

203. Nec grave peccatum evadit Pastor, tempore pestis fugiens, alium idoneum de licentia Episcopi substituendo, nisi corpore absens, sit animo praesens, providendo ut substitutus officio ritè fungatur. Barbosa ubi supra n. 13.

204. Et quamvis varii Recentesiores censent, ipsum, cum periculo vitae, solum teneri administrare Sacramenta quae sunt absolutae necessitatis, Baptismum scilicet & Poenitentiam. Dicendum cum Gabriele, Joanne Eckio, Chapeaville, Sylvio, Marchantio, Nugno, Merbeño, Boudartio, & Rituali Cameracensi, teneri ex iustitia ministrare etiam Viaticum, Extremamque Unctionem (tametsi sufficiat, in morbo contagioso, ungere celeriter quinque sensuum organa, in capite dicendo semel: per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, prout idem Rituale observat) nisi speciales circumstantiae postulent, ut à periculo inde sibi imminenti, se eximat pro salute plurimorum, aliqui mortuorum sine Sacramentis, quae sunt absolutae necessitatis. Enimvero tamen Viaticum, extremaque Unctio non sint absolutae necessitatis, in quantum absolute necessaria non sunt ad primam gratiam comparandam; sunt tamen moraliter necessaria ad gratiam conservandam. Et Viaticum quidem ad ambulandum in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei; Extrema vero Unctio ad armandum militem Christi ad extremam cum diabolo luctam, unde pendet aeternitas.

205. Et propterea utrumque illud Sacramentum est de necessitate praecepti divini (ad cuius observantiam Parochus ex officio tenetur cooperari) Viaticum quidem, juxta illud Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis perseverantem vitam in vobis.* Extrema vero Unctio, juxta illud Jacobi 5. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo, &c.* Quod Catechismus Romanus p. 2. n. 17. censet esse praecepti, dum ait, *gravissimè peccare, qui differunt unctionem infirmis, donec jam visus & sensibus carere incipiat.* Et n. 16. ait, *hanc unctionem non ab Apostolis inventam, sed à Domino praeceptam.* Similiter Tridentinum sess. 14. c. 3. de Extr. Unct. declarat, *hanc unctionem infirmis adhibendam; ne audientes, qui de ea negant mandatum Dei, vel à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant.* Haec enim omnia manifestissime pugnant cum perspicuis tanti Apostoli verbis. Quae etiam causa fuit sancto Carolo Borromeo in Concilio V. Mediolanensi tit. XI. statueri: *Caveat Parochus, ne in Sacramento Extremae Unctionis ministrando negligentiam, ullamve mora culpam contrahat: aliqui si ad illius ministracionem accessus ire neglexerit, tam rationem Deo reddet, tam poenà ab Episcopo graviter plectetur.* Eadem causa fuit, propter quam sanctissimus Episcopus Malachias (ut refert in ejus vita S. Bernardus, & ex Bernardo S. Carolus ibid.) *tam vehementi animi dolore ex eo affectus est, quod culpà suà mulier quaedam Sacramenti hujus gratià fraudata decefferit, ut totam noctem orando, gemendo, lacrymando consumperit, lacrymarumque vi, quasi maximo timore, pro oleo sancto quod non ministrarat, mortuum perfuderit; manè autem exaudivit Dominus Sanctum suum, ita ut illa è morte, tamquam è somno excitata, è lecto se erigens, Sacramentum hoc acceperit ab eo, ac deinceps à morbo convalescit.*

206. Consideravit utique sanctus ille Episcopus,

quam necessario divina misericordia praesidio mulierem fraudasset, non ignorans, quod clementissimus Redemptor noster (ut ait Tridentinum loco citato) *Extremae Unctionis Sacramenta finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit. Nam est adversarius noster occasionem per omnem vitam quaerens, & capiet, ut devorare animas nostras quo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suae versutiae nervi intendat ad perducendam nos penitens, & à fiducia etiam, si possit, divinae misericordiae disturbandos, quam cum impendere nobis vitae exitum perspicit.* Tanto ergo dolore affectus fuit, tot lacrymas fudit, quod eo Sacramento mulierem defraudasset (quod Sacramentum exeuntium è vita specialiter nuncupatur, singularique Christi beneficio pro eo articulo institutum est, unde salus aeterna dependet) per quod delicta, & peccatorum reliquia non solum abterguntur, corporalisque sanitas, dum saluti expedit, restituitur, sed & aegrotantis anima corroboratur, ut morbi molestias patienter ferat, in extremaque cum daemone lucta non deficiat, ita ut non dubium sit, quin plures animae, de quibus iusto Iudici ratio reddenda est, hujus Sacramenti subsidio salventur, alias damnandae; plures etiam defectu ipsius damnentur, quae alias salvatae fuissent. Tum quia in extrema lucta deficiunt, quae non defecissent, si hoc divino subsidio fuissent roboratae. Tum quia plures primam gratiam vi hujus Sacramenti per accidens consequuntur, eoque privatae in peccato moriuntur. Et propterea Ecclesiae sensus semper fuit, Parochos ad ministrandum peste laborantibus duo ista Sacramenta teneri, solentque Episcopi ipsos ad id compellere. Sicut & solent pii fideles scandalizari multum, dum vident Parochum utque adeo decretere parochianos suos, contagioso morbo laborantes, ideoque penè ab omnibus derelictos, ut finat ipsos sine Sacramentis illis è vita discedere. Quod ne fieret, *Patres nostri* (inquit S. Carolus Borromeus in oratione, quam grassante Mediolani peste habuit ad sacerdotes universos) *Dei spiritus incitati, grassante peste mortis periculum adierunt, & ita faciendum docuerunt: quemadmodum ex Veterum scriptis, jussu nostro collectis, edisique satis apparet.*

207. Atque ut ad opus tantae charitatis, nedum Parochos, sed & ceteros Sacerdotes inflammarent, opus ejusmodi ita exsulerunt (pergit sanctissimus Cardinalis) *ut martyrii genus esse confirmarent.* *Operabile sane tempus, quo atque tyranni crudelitate, sine equuleis, sine ignibus, sine bestis, & omnino sine illa cruciatuum asperitate (qua humanae imbecillitati maxime solet esse formidabilis) martyrii palmam consequi possimus. Imò & sine ea acerbitate possimus, quae solet semper cum hujusmodi morbo esse conjuncta, ut agri desituantur ab omnibus, nulliusque ope subleventur. Quod agro cuiusque dabitur, id minus minus negabitur agrorum Patri, nobisque imitatio proderit illius exempli, quod per nos proditum fuerit. Sperare quisque incolumem se fore, id multo majore ratione, quam alii ferè innumerabiles, quos viderimus nullà cautione, nullà etiam temperantia, in medio pestilentiae aestu assidue versari.*

208. Quod verò S. Carolus opus illud ex doctrina Sanctorum, martyrii genus appellat, inde confirmatur, quod eos qui vel ex mera charitate, vel ex charitate simul & officio, in ministerio peste laborantium oppetunt mortem, ut martyres fidelium pietas venerari solet, & eorum pietati Catholicae Ecclesiae suffragium accedit, dum ejusdem pietatis laudabilem memoriam facit, pridie Kalendas Martii, his verbis: *Alexandria commemoratio sanctorum Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani*

Imperatoris, cum pestis seuerissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissime mortem appetiere. Quos velint martyres religiosa piorum fides venerari consuevit.

209 De iisdem Dionysius Episcopus Alexandrinus in epistola ad Hieracum Episcopum cap. 22. (quæ videri potest apud Eusebium Pamphili. Histor. Eccles. lib. 7. c. 20. 21. 22. Edit. Valesii) sic ait: Neque à nobis abstinuit laes illa, licet in Gentiles plurimam sit grassata. Plurimi quidem ex fratribus nostris, ob nimiam charitatem, curam omnem propria salutis abicientes, sibi que mutuo adhaerentes, dum egros securè atque audacter inuisunt, eis que assidue ministrant, & curationem adhibent in Christo, una cum illis interierunt. Et hoc quidem pacto optimi quoque ex fratribus nostris, quorum nonnulli erant Presbyteri, alii Diaconi, & alii ex populo laudatissimi, mortem appetiere. Adde ut hoc mortis genus, ob pietatem fideique constantiam, martyrio nequaquam inferius habeatur.

210 Videat Parochus, an æquum sit, propter modicum corruptibilis vitæ, subditos ultimis defraudare Sacramentis, quorum defectu contingit plures, etiam paulò antè confessos, in ultima lucta deficere, atque ad eò in æternum perire; quibus si subuenisset, ultimaque illa subsidia non denegasset, & ipsi beatam æternitatem procurasset, & sibi martyrii palmam promerisset, implevissetque Dominicum præceptum, dandi pro ovis animam suam, sicut & illud quod scriptum est Luc. 9. Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet illam. Nam qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam. Debet ergo tunc perdere animam suam, si velit eam salvam facere. Tamen si peste afflatus teneatur accedere ad Sacramenta minimo quàm fieri potest ministrantis periculo, graviterque peccent, si morbum suum occultare volentes, cum sanis in Ecclesia accedant ad confitendum Sacerdoti, nihil (nisi peractâ confessione) de carbunculo suo indicantes. Quia Confessarium, rationabiliter invitum, sine sufficienti necessitate periculo vitæ exponunt, & cum ipso multos alios, si Confessarius habitet in familia numerosa.

CAPUT XX.

Momentosa, ex dictis capite præcedenti, Corollaria derivantur.

211 Primum namque ex ibidem dictis colligitur, non solum in peste, sed & in persecutione militari, quando ob trucidationem multorum plures fugiunt hæc & illuc, ubi magna pars parochianorum remanet in pago, vel oppido, debere & Parochum remanere, vel se recipere ad locum vicinum, unde facile possit ipsis Sacramenta ministrare. Cum omninò verisimile sit, inter tot, non sine vitæ periculo remanentes, aliquos versari in extrema, aut gravi necessitate Sacramentorum. Si tamen omnes parochiani fugerent, Pastor sequi posset oves suas, & ibi esse, ubi suæ oves. Et quamvis ipsum concernat cura Ecclesiæ, sacrorumque vasorum, cap. un. de offic. Sacrist. & cap. 1. de offic. Custod. ideòque teneatur cum aliquo suo incommodo impedire (si possit) ne indignè tractentur. Ad id tamen impedendum, non tenetur, cum vitæ periculo, subfiteri in loco, ubi id timetur. Maxime cum plerumque sit valde incertum, an manendo impedire queat. Tenetur tamen secum asportare sacras hostias, oleum sacram, & calices, si possit: vel si non possit, sacras hostias absumere (si non habeat conscientiam peccati mortalis) etiam non jejunos, ne indignè tractentur à militibus hæreticis.

Colligitur 2°. ne tunc quidem Parochum fugere posse, sed in debitum pastoralis officii peccare, si fugeret, dum oppidum armatâ manu capitur, trucidanturque omnes obvii. Quia tunc bonus Pastor dare debet animam pro ovis ab æterna morte liberandis, si speret se, antequam trucidetur, ad piam in Christo mortem dispositurum aliquos è parochianis suis.

Colligitur 3°. Prælatos Regulares, utpote ex officio Curatores animarum sibi commissarum, teperi, per se, vel per alium idoneum, dicta Sacramenta ministrare.

Colligitur 4°. quòd si tempore pestis nullus foret Parochus, qui peste afflatis Sacramenta ministraret, privatus Sacerdos teneatur se, pro eis iuvandis, exponere periculo mortis. Quia haud dubium est, quin tempore pestis multi sint in gravi periculo excidendi à salute: vix autem moraliter accidit (inquit Arriaga de Sacram. disp. 43. n. 8.) quin ubi multi sunt in gravi periculo ejusmodi, aliqui non sint extremè indigentes confessione. Quilibet verò Sacerdos ex charitate tenetur se periculo mortis exponere, ad succurrendum proximo extremè indigenti, dum Parochus vel non adest, vel officio suo deest.

Accedit, quòd licet Sacerdos privatus fortè non teneatur vitam discrimini obicere, ad subveniendum privato homini, non extremè, sed graviter tantum indigenti; secus tamen ad succurrendum Communitati graviter indigenti. Quia sicut Commune bonum præferendum est privato; sic grave periculum Communitatis præferendum est gravi periculo, imò & damno hominis privati, etiam damno vitæ ipsius.

Colligitur 5°. Religiosos Mendicantes ad id præ reliquis Sacerdotibus privatis teneri, utpote ex sua institutione Episcoporum Parochorumque cooperatores, & laborum suorum participes, uti eos vocat Clemens V. in Concilio Viennensi Clem. dudum de sepulchris. Videri possunt hæc de re Rodriguez to. 3. regul. q. 31. a. 4. Rutilius Benzoni de fuga l. 1. pag. 12. & seqq. Bosco de Ministro Sac. Pœnit. disp. 8. sect. 8. a. n. 28. ubi concludunt, quòd quando contagium generale in civitate timetur, constatque, vel ex facti evidentia, vel ex Episcopi declaratione, Curatos ordinarios competenter satisfacere non posse spiritualibus necessitatibus proximorum, Religiosos Mendicantes, seu alias ex instituto vitæ activæ, populorumque salutis incumbentes, tum ex charitate, tum ex instituto suo, teneri non fugere, Prælatoque suo, præcipienti ut peste afflatis Sacramenta ministrarent, obedire. Tamen Prælati imprudenter acturus sit, si ad id meticulosiores, Ordini utiliores, destinaverit præ minus utilibus, & ideò pesti concipiendæ minus obnoxii, quia minus metulosos. Rodriguez n. 5.

Sed quid de Regularibus contemplativis, non activis, v. g. Carthusianis, tenentur, in defectu Parochi, si alius Sacerdos haberi nequeat, providere ex solitudine sua, ut tunc fungantur officio Parochi?

Respondeo affirmativè: quia religiosa professio vitæ solitariae & contemplativæ, neminem eximit ab obligatione legis naturalis, de succurrendo proximis in tanta necessitate. Quod & verum est, tamen Pastor, & alii Sacerdotes v. g. Mendicantes præsentés sint, si servire nolint. Tunc enim quicumque alii Sacerdotes ex charitate tenentur subvenire, ita ut mortaliter peccet quilibet Sacerdos, cujus tergiversatione fit, ut infirmus sine confessione moriatur. Chapeville c. 3. q. 3. & seqq.